

وزارت صنایع و معادن
دفتر امور محیط زیست

ایزو ۱۴۰۰۱

ویرایش ۲۰۰۴

ترجمه: دکتر فرشید علوی - مهندس شاهین محمدنژاد

تابستان ۱۳۸۴

سازمان بین‌المللی استاندارد

International organization for standardization

ایزو ۱۴۰۰۱ (ویرایش ۲۰۰۴) [تهیه و تدوین سازمان بین‌المللی استاندارد]: ترجمه فرشید علوی، شاهین محمدنژاد. -- تهران: قاب سبز، ۱۳۸۴.

[۹۶] ص.: مصور، جدول: ۱۹ × ۹/۵ س. م.

ISBN: 964 - 94873 - 2 - 8

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. [۹۲].

۱. استاندارد ۱۴۰۰۱. ۲. محیط زیست -- حفاظت -

-- استانداردها. ۳. محیط زیست -- مدیریت --

استانداردها. الف. علوی، فرشید، مترجم. ب.

محمدنژاد، شاهین، ۱۳۴۶، مترجم، ج. عنوان.

۹ الف ۲ س / ۱۵۵/۷ TS ۶۵۸/۴۰۸

۱۳۸۴

کتابخانه ملی ایران

۸۴-۱۹۴۲۹ م

ایزو ۱۴۰۰۱ ویرایش ۲۰۰۴

مترجم: دکتر فرشید علوی - مهندس شاهین محمدنژاد

طراح جلد: شیوا شیرزادی

ناشر: مؤسسه فرهنگی هنری قاب سبز

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۴

تیراژ: ۲۵۰۰ جلد

شابک: ۹۶۴-۹۴۸۷۳-۲-۸

این کتاب با حمایت شرکت سهامی خاص سنگ آهن مرکزی ایران - بافق
انتشار یافته است.

فهرست

صفحه	عنوان
۹	دیباچه
۱۱	مقدمه مترجمین
۱۷	پیشگفتار
۱۹	مقدمه
۲۷	۱- دامنه کاربرد
۲۹	۲- استاندارد مرجع
۲۹	۳- اصطلاحات و تعاریف
۳۷	۴- الزامات سیستم مدیریت محیط زیستی
۳۷	۴-۱- الزامات کلی
۳۷	۴-۲- خط مشی محیط زیستی
۳۹	۴-۳- طرح ریزی
۴۲	۴-۴- اجرا و عملیات
۴۹	۴-۵- بررسی
۵۳	۴-۶- بازنگری مدیریت
	پیوست الف- (جهت آگاهی) راهنمایی برای استفاده از این
۵۵	استاندارد بین المللی
	پیوست ب- (جهت آگاهی) ارتباط بین ایزو ۱۴۰۰۱:۲۰۰۴ و
۸۴	ایزو ۹۰۰۱:۲۰۰۰
۹۲	کتابشناسی
۹۳	پیوست ج

دیباچه

مجموعه‌ای که پیش‌رو دارید ششمین کتابچه از مجموعه «مبانی زیست محیطی صنعت» است. این مجموعه با هدف آموزش مطالب علمی، کاربردی و در عین حال ساده و مفهوم در مقوله مسائل زیست محیطی این بخش در حال تدوین و انتشار می‌باشد و محورهای مختلفی از قبیل کنترل آلودگی هوا، سیستمهای مدیریت محیط زیست، مدیریت مواد زائد جامد، سیستمهای تصفیه فاضلاب و تکنولوژیهای پاک را دربرمی‌گیرد.

نوسعه از یک سو با افزایش صنعت و تکنولوژی و از سوی دیگر با تخریب و آلودگی ارتباط دارد. به تبعات حرکت صنعتی شدن در یک جامعه، مصرف بی‌رویه مواد اولیه و تولید بی‌حد و حصر آلاینده‌های مختلف و محصولات نامطلوب و نامناسب می‌باشد و این روند مردم و گروههای ذینفع مختلف را دچار نگرانی یکسو بودن روند توسعه می‌نماید.

پس از اجلاس زمین که در سال ۱۹۹۲ در ریو برگزار گردید، رویکرد بهبود عملکرد زیست محیطی مورد توجه مدیران بخش صنعت و تجارت قرار گرفت و تدوین استاندارد ایزو ۱۴۰۰۱ در

سال ۱۹۹۶ زمینه حرفه‌ای شدن این بهبود را فراهم نمود بنحویکه طی یک دوره هشت ساله بیش از هفتاد هزار واحد صنعتی و خدماتی در جهان موفق به استقرار این سیستم و اخذ گواهینامه آن گردیدند. روند استقرار ایزو ۱۴۰۰۱ در ایران نیز طی دوره مزبور با صدور بیش از ۳۵۰ گواهینامه با آغاز قابل قبولی مواجه بوده است و اگرچه تا رسیدن به نقاط آرمانی و حتی متوسط جهانی فاصله جدی وجود دارد ولیکن بنظر می‌رسد در حال رسیدن به نقطه رشد نهایی می‌باشد.

انتشار کتاب حاضر بعنوان ترجمه نسخه جدید این استاندارد که در سال ۲۰۰۴ ویرایش شده است، سعی دارد تا مدیران و کارشناسان بخش صنعت و معدن ایران اسلامی را با رویکردهای نوین این سیستم استاندارد آشنا نماید.

بدیهی است این کتابچه فاقد اشکال نبوده و تهیه کنندگان آن منتظر دریافت نظرات و پیشنهادات استفاده کنندگان گرامی جهت رفع ایرادات و اشکالات احتمالی و ارتقاء سطح سایر کتابچه‌های در حال انتشار می‌باشند. در پایان از کلیه کسانی که در تهیه و انتشار این اثر نقش داشته‌اند، تقدیر می‌گردد.

دفتر امور محیط زیست وزارت صنایع و معادن

آدرس: تهران - خیابان استاد نجات‌الهی - خیابان شهید کلانتری

وزارت صنایع و معادن - دفتر امور محیط زیست

تلفن: ۸۸۸۹۸۰۹۱ - ۸۱۰۶۲۱۸۷ - فاکس: ۸۸۹۰۶۹۸۰

Email: environ_office@mim.gov.ir

مقدمه مترجمین

استاندارد ایزو ۱۴۰۰۱ همانند همای کیفیت خود یعنی استاندارد ایزو ۹۰۰۱، در میان سایر استانداردهای سیستم مدیریت، از توجه و اقبال بیشتری در سازمان‌ها اعم از تولیدی یا خدماتی برخوردار شده است.

به تبع استقبال از استاندارد ایزو ۱۴۰۰۱ در جهان صنعتی امروز، در ایران نیز این استاندارد، هرچند نه با سرعت و شتاب مورد انتظار، می‌رود که جایگاه والاتری را در میان سازمان‌های کوچک و بزرگ پیدا نماید.

ویرایش جدید استاندارد ایزو ۱۴۰۰۱، در نوامبر سال ۲۰۰۴ میلادی با دو هدف اصلی زیر منتشر شد:

۱- شفاف سازی

ویرایش جدید برآنست که ابهاماتی را که در ویرایش قبلی برای کاربران استاندارد وجود داشت، برطرف نماید. شاید برجسته‌ترین

این ابهامات، موضوع ارزیابی ادواری مطابقت با الزامات قانونی و سایر الزامات بود که اگرچه در باراگراف سوم بند ۴-۵-۱ استاندارد، در ویرایش قبلی به آن اشاره شده بود ولی در ویرایش جدید با اختصاص یک بند جداگانه به آن و تفکیک مطابقت با الزامات قانونی از مطابقت با سایر الزامات محیط زیستی قابل اعمال بر فعالیت‌های سازمان (بند ۴-۵-۲ در ویرایش جدید)، بطور شفاف و روشن به این موضوع پرداخته است. موارد متعددی از این شفاف سازی‌ها در متن ویرایش جدید استاندارد وجود دارد که مستلزم مطالعه کامل استاندارد پیش رو می‌باشد.

۲- سازگاری با ویرایش ۲۰۰۰ استاندارد ایزو ۹۰۰۱

یکی دیگر از ویژگی‌های اصلی ویرایش جدید استاندارد ایزو ۱۴۰۰۱، تلاش آن برای سازگاری با مفاهیمی از قبیل رویکرد فرآیندی، و اصطلاحات و تعاریفی می‌باشد که در استاندارد ایزو ۹۰۰۱:۲۰۰۰ به آن می‌پردازد. هر چند که شخصاً بر این باور می‌باشم که تلاش خوبی توسط کمیته فنی ۲۰۷ در سازمان بین‌المللی برای استانداردسازی (ISO) بعمل آمده است ولی بنظر می‌رسد که تلاش بعمل آمده تنها نقطه شروعی در جهت این سازگاری بوده و تا رسیدن به سازگاری کامل این دو استاندارد، راه درازی در پیش است. موضوعات از قبیل رویکرد فرآیندی،

مستندسازی و اجزاء تشکیل دهنده آن، ارائه اصطلاحات و تعاریف کامل تر در کنار ارجاع به استاندارد ایزو ۹۰۰۰ (مبانی و واژگان در سیستم مدیریت کیفیت) و بازنگری مدیریت با تشریح ورودی ها و خروجی ها از جمله مواردی است که در ویرایش جدید ایزو ۱۴۰۰۱ در راستای سازگاری بیشتر با استاندارد ایزو ۹۰۰۱ به آن پرداخته است.

بدیهی است در دسترس بودن ترجمه ای سلیس و روان و در عین حال وفادار به متن انگلیسی استاندارد، برای کاربران فارسی زبان از اهمیت فراوانی برخوردار است. از اینرو رسیدن به متنی که واجد چنین ویژگی هایی باشد، همواره و در طول مراحل مختلف ترجمه استاندارد مدنظر بوده است. موفقیت در رسیدن به چنین هدفی، موضوعی است که تنها خوانندگان و کاربران این ترجمه شایستگی قضاوت پیرامون آن را دارند.

قطعاً بسیاری از خوانندگان این کتاب با اصول هشت گانه مدیریت کیفیت و اصل اول آن یعنی رضایت مشتری آگاه می باشند. در این راستا و در چارچوب اندازه گیری رضایت مشتری، پیشاپیش از کلیه خوانندگان و کاربران گرامی که نقطه نظرات و پیشنهادات خود را به اینجانبان اعلام می فرمایند، قدردانی نموده و قطعاً این نقطه نظرات در چاپ بعدی کتاب قرار خواهد گرفت.

آدرس پست الکترونیکی مترجمین جهت ارسال نقطه نظرات

به شرح زیر می باشد:

farshid.alavi@gmail.com

mohammadnejad@mim.gov.ir

خواهشمند است در صورت ارسال نامه های الکترونیکی، در قسمت موضوع (subject)، به عنوان کتاب مورد نظر اشاره نمایید.

در پایان از کلیه عزیزانی که در چاپ این کتاب اینجانبان را یاری نموده و این امکان را فراهم آورده اند تا این کتاب در اختیار شما عزیزان قرار گیرد، تشکر و قدردانی می گردد.

دکتر فرشید علوی - مهندس شاهین محمدنژاد

تابستان ۱۳۸۴